Ա. ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 65 ՇԱԲԱԹ, 22 ՄԱՅԻՍ 1899 3 ՅՈՒՆԻՍ 1899 (Ն. Տ.)

10 ՓԱՐԱ

ՅՈՒՐ ՈՒՆՑՈՕՔՆ
ՏՊԱՐԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆԱՅԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի Ճատտեսի, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ارمنیجه یومی سورهانتاك غزتهسی
اداره‌خانهسی
باب عالی جادهسی نومرو ۲۰

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԷՏ ԶԻ ՏՐՈՒԻԻ
Խմբագրութեան ուղղուած գ՛և է գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼԻՍՈՑ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը ղրշ. 75
6 » » 40

ԴԻՒԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարէ ծախէը Դէ վրայ
12 ամիսը ղրշ. 100
6 » » 54

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարէ ծախէը Դէ վրայ
12 ամիսը Ֆր. 22
6 » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մանաւանդ պայմաններ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ կը ներառարակուի առաւօտները արշալոյսին։

ԳԵՐՄԱՆՆԵՐԸ ԱՒՏՐԻՈՅ ՄԷՋ

Աւստրիոյ ազգայնութեանց կռիւի պատմութեան մէջ 1899 Մայիս 20 հնուականը կարևոր թուական մը պիտի ըլլայ։ Այդ օրը գելման տարրը գերազոյն ճիգ մը ըրաւ սլաւութեան դէմ, որ կը սպառնայ զինքը ընկճել ճնշել ամէն կողմէ։ Աւստրիոյ Գերմանները, որոնք սլաւականութեան դիմադրել կոչուած են, հինգ խմբակներ կը կազմեն.— Գերման ժողովրդական, Գերման յառաջդիմական կուսակցութիւնները, սահմանադրութեան հապատարիմ մեծ կալուածատէրներու միութիւնը, Քրիստոնեայ ընկերվարականներու միութիւնը և Գերման ազատ միութիւնը։ Այդ այս հինգ խմբակները որոնք գերմանականութիւնը կը ներկայացնեն սլաւականութեան դէմ, ինչպէս երեսնց առնուներէն յայտնի կ՛երևայ, իրարմէ բոլորովին տարբեր ձկտումներ ունէին և այս պատճառաւ չէին կրնար զօրեղապէս մարտնչիլ սլաւականութեան դէմ, որ հետզհետէ տիրող տարրը կ՛ըլլայ Աւստրիոյ Հունգարիոյ մէջ։ Ուստի Մայիս 20 ին հաւաքաբար կազմեցին ընդհանուր ծրագիր մը, որուն մէջ կը պարզեն անոնց ալին մասին իրենց տրտունջները, և ներկային և ապագային մէջ իրենց պահանջումները։ Նէոյէ Ֆրայ Բրէսէ տասը երկայն սիւնակները կը զոհէ այս ծրագիրը հռչակելու համար։

Շահեկան կը համարինք այս մասին համառօտ տեղեկութիւն մը տալ ընթերցողին, քանի որ տակաւին մոռցէ եղած չեն այն բուռն տեսարանները՝ որոնք տեղի ունեցան մէկ երկու տարի առաջ թէ՛ Վիէննայի և թէ Բէշթայի խորհրդարաններուն մէջ։ Տեսարաններ որոնց նմանը չէր տեսած քաղաքակիրթ աշխարհը՝ նոյն իսկ Ֆրանսայի խորհրդարանին մէջ, թէև ամէնէն տաքարիւն ազգը նկատուած է Ֆրանսա իրաւամբ։

Այդ Գերմանները, որոնք կը տեսնեն թէ հետզհետէ տեղի կուտան սլաւ տարրին, կ՛ուզեն որ եթէ չկրնան իրենց կորուսած դիրքը ձեռք ձգել, գոնէ ա՛լ աւելի տակ չերթան։ Կ՛ըսեն թէ «չարունակական, յարատև նահանջումի» մը ենթակայ եղած է գերման տարրը, և ասոր դէմ մաքառելու համար է որ հարկ համարած են յայտնել իրենց պահանջումները։ Կը յայտարարեն թէ «Աւստրիոյ ազգայնութեանց խնդիրը կարգադրելու համար հարկ է ճանչնալ գարերէ ի վեր Գերմաններուն ձեռք բերած դիրքը, որ Աւստրիոյ ապագային համար են կարևոր նեցուկներէն մէկն է»։ Ուստի կը պահանջեն որ ուրիշ ազգերու պահանջումները չգոհացուին ի վնաս գերման տարրին։ Ըստ չրջանակ մըն է ասիկայ, ուրկէ չատ դժուար է դուրս ելլել։ Որովհետև կա՛տ այն է որ ազգայնութեանց ձկտումներուն գոհացում պէտք չէ տրուի, և կամ, երթէ ասիկայ կարելի չէ անպատճառ ի վնաս Գերմաններուն պիտի ըլլայ այդ բանը։

Լեզուներու ամենակարևոր խնդրոյն մէջ Գերմանները կը պնդեն իրենց պահանջումներուն վրայ, որոնք պատճառ եղան խորհրդարանական անկարգ վոհմոռիկներուն որոնց ականատեսիկը քիչ մը վերը։ Իրենց մայիս 20ի ծրագրով բացարձակապէս կը պահանջեն որ գերմաներէնը նախապատուութիւն ունենայ միւս բոլոր լեզուներուն վրայ։ Բարեբերական գործերու ընդհանուր լեզուն ըլլայ այն, Բայխսրատին և իր գիւանապետական աշխատութեանց լեզուն, բանակին, նախարարական պաշտօնատուներուն, բարձրագոյն դատարաններու և կեդրոնական բոլոր վարչութիւններու լեզուն։ Պետութեան զանազան երկիրներուն մէջ միայն՝ գերմանները պիտի ամէն կ՛ընեն որ գերման լեզուն ընդհանուր-գերման գատարարութիւններուն, որոնց գործածութեան և առանձնաշնորհութեանց մասին նահանգային ժողովները կանոններ պիտի դնեն։ Այս կերպով Գերմանները կ՛ուզեն իրենց լեզուին նախապատուութիւնը մասնաւոր ընել սլաւերէնին կամ իտալերէնին վրայ։

Եւ իրենց ծրագրին գերմանական հանգամանքը աւելի չեշտելու համար, արտաքին քաղաքականութեան մասին ալ իրենց ձկտումը կը յայտնեն։ Կ՛ուզեն որ աւելի ամրապնդուին բարեկամական յարաբերութիւնները Գերմանիոյ հետ։ Կը պահանջեն որ, յանուն խաղաղութեան, պահպանուի աւստրւգերման դինակցութիւնը։ Եւ ծրագրին խմբագրութեան պահուն, գտնուած են խմբակները, որոնք պահանջած են որ կեդրոնական Եւրոպիոյ մէջ մաքսային միութիւն մը կազմուի, տեսակ մը նոր Զոլվէրէյն, որուն մասնակցին Աւստրիոյ պետութեան այն երկիրները, որոնք ժամանակաւ գերմանական դաշնակցութեան մասը կը կազմէին։ Բայց այս երկու առաջարկները, որոնք կը ձկտէին աւելի սեղմ կապերով միացնել գերմանի Աւստրիան և բուն Գերմանիան, մեկդի թողուեցան իբրեւ չատ դժուարաւ իրագործելի բաներ։ Ուստի բաւականացան պահանջելով որ Աւստրիոյ և Գերմանիոյ դինակցութիւնը պահպանուի իր այժմու ձեւին տակ, և առաջարկեցին որ անտեսական կռուանները վրայ միանան յամաքային Եւրոպիոյ պետութիւնները՝ պայքարելու համար անդրծովեան (Անգլիոյ և Ամերիկայի) մրցումին դէմ։

Այդ ծրագրին յատկանշական մէկ պայմանն ալ սա է որ, անոր հեղինակները կը պահանջեն «իմացական միութիւն մը կազմել Գերմանիոյ հետ, գիտական և անտեսական ամէն ճիւղերու վրայ, ի մասնաւորի հասկապատրաստութեան մասին»։ Ասիկայ ընդդիմութեան փորձ մըն է՝ հասկապատրաստութեան Գերմանական նկարագիրը չնկճելու և Աւստրիան գերմանականութենէ հեռացնելու համար ի գործ դրուած սլաւական և կղերական չարժուձեւերուն։

Ահա երկու բառով համառօտութիւնը գերմաններու պահանջումներուն։ Ասիկայ սեւ օգուտ պիտի ունենա՞յ Աւստրիոյ մէջ գերմանական տարրին զօրացման համար։ Չի կարծուիր։ Որովհետև Չեհերը Սլաւոնները և ուրիշ ցեղին պատկանող տարիք մոռ ազգութիւնները պարապ չպիտի կենան և տեսնել գան երբեք ազգասէրն պիտի պնդեն իրենց պահանջումներուն վրայ։

Վերջերս քաղաքական լուրջ հանդէսի մը մէջ կը կարդայինք ուսումնասիրութիւն մը՝ գերման տարրին ակարացման մասին Աւստրիոյ մէջ։ Այնպէս որ անոնց ըրած ճիգերը ապարդիւն պիտի մնան հասկապատրաստ։ «Աւստրիոյ գերմանները» կ՛ըսէ ֆրանսական թերթ մը, ապահովաբար պիտի ձուլուին Սլաւ տարրին չարունակական ծաւալումին մէջ, ինչպէս ընկղմելու դատապարտած է Ծովու մակընթացութեան միջոցին ժայռի մը վրայ մինակ թողուած մակը»։ Գ.

ՀԱՆՐԱԴԻՏԱԿ

Գ.

Ֆրանսիսգ Սառսէյի փառաւոր մահն ու Գադիւլ Մանտեսի անփառունակ անմահութիւնը.— Սլաւ գրականութիւնք, բարեբաստիկ Թօլսթոյն ու չարաբաստ Բուդքինը.—Ֆրիտրիհ Նիչէ, «Ճանապարհորդն եւ իր Սուտերը»։

Ֆրանսիսգ Սառսէ՛...։ Մեռելները կրնա՞ն անիծել։ Եթէ կեանքը մահուամբ չը վերջանար, եթէ երկրիս ննջեցեալն կրկնիկ մէկ կամ երկնաթաւալ գունդի մը մէջ կ՛արթննայ ու կը չարունակէ ապրիլ, մտածել... անիծել՝ Աղա՞ճան ալ՝ որքա՞ն և բարի ըլլար՝ անպատճառ անիծած է... Գադիւլ Մանտէսն, որ...դեռ անկողնոյ կը ծառայէ։

Մեռել մը, ընթերցո՛ղք իմ, կրնայ դատուիլ անաչառութեամբ, կրնայ մարդ նո՛յն իսկ անմեղօրէն գուարճանալ մեռելի մը վրայ խօսելով՝ ինչպէս որ ես անցեալ օր ըրի Սառսէյի վրան անցախօսած պահուս, մեռելին գոյութիւնն իսկ կարելի է վէճի տակ ձգել...։ Սակայն մեռելը նոր թաղուած, փոսը հազիւ փակուած, լուացարար ժամով աղբօրը գործը նորէն կատարե՞լ, լուալ մեռելն՝ արցունքի տեղ՝ քարիւղի՞ մէջ, որպէս զի քիթը բերանն ու բոլոր մարմինն այրի մրկի և քարիւղի հոտին չը հանդուրժելով ամէն մարդ մեռելէն հեռու փախչի, ահա՛ ինչ որ Ֆռանսիսգ Սառսէյի համար ըրաւ Գադիւլ Մանտէս՝ փայլուն ու նախչուն հեղինակը, նողկանք պատճառելով ամէն անոնց որոնք կը սիրէին ու կը յարգէին «հօրեղբայրն» իր անպատ բարութեան և իր անբաւ կարողութեան համար։

Ի՛նչ ողջագատ մարդիկ մերթ հիւանդանոց կը նետուին ի Ֆրանսա. և երկկուան թերթօնագրին, որքա՛ն ալ դիւթահաչակ ըլլայ, կը ներուի՞ որ իրեւ գրօ մը կը ներկայացնէ բովանդակ աչքարհէն թատերական քննադատութեան իշխանն համարուած ու գրեթէ բոլոր սկսնակ թատերագիրներուն ապաշնորդն ու բարերարն հանդիսացած հռչնդէսյը (պարապ տե՛ղը չէ որ այս խանդագատական ու գերամեծարական յորջորջմանն արժանացած է Առսէ) գեանէ գեահն գարնէ՝ գրիչը խարապանի փոխարկուած, բերանն հայհոյանքով լեցուած, թքնելով, ք...քնելով, դրական գերդատաստանին պատիւն արատաւորելով, օրագրութիւնն աղտոտելով, քննադատական հրապարակին հոտեցնելով... —Ո՞վ է ան որ խելառ մոլար մեծանուն քննադատին գերեզմանին կը մօտենայ՝ դափը հաւանելով ու գաւազանը վեր վերցնելով սպառնալից. յուղարկաւորներն արգահատանքի չարժում մը կ՛ունենան. Շառաղօնչն փախած խելագար մը կը կարծեն որ ըլլայ եւ կողը։ «Ես Ապագան եմ» կը գոչէ դիւահարի ձայնով ու գուգլա գադիւլ չարժուձևով. «Յանուն նորերուն պիտի դատեմ ես այդ նզովից արձատը՝ որ ըուն գերեզմանին վրայ ողջոյն Գաղղիա կը համարձակի համախմբուիլ, երբ նոր գրողները հոն կեցած են, երբ Ապագան կուգայ կը հասնի ահա՝ ձամբայ բացե՛ք, փոսը մի՛ գոցէք. ես այդ ննջեցեալին ծեծ պիտի քաչեմ, խերը պիտի անիծեմ...։ Լո՛ւռ. ճառ չը պիտի խօսուի. գի՛ս պիտի գովէք միայն. միայն նորերը, բայց ինչ գատ բո՛ղոր նորերն ալ վերապահութեամբ կամ հեգնութեամբ պիտի դրուատէք, խմացո՛ք։ ես Ապագան եմ։»

Խե՛ղճ արարածներ, համբաւապաշտ գրողներ Արեւմուտքի ու Արեւելքի, որ կը կարծէք ձեր յարգը բարձրացնել հանրային կարծեաց առջեւ՝ ալ ու ճախ հովկուլ յարավրէպ հարուածներ տալով տիեզերապէս սիրուած ու մեծարուած անձնաւորութեանց որոնց հացը կ՛ուտէք։ Ժամանակաւ հրապարակագիր մ՛ունէինք հոս, որ երբ եկեղեցական մը ներբողէր, գայն անպատճառ այդ եկեղեցականէն բարձրարժան եկեղեցականի մը հետ զուգակշռելու և գեր ի վեր հռչակելու համար էր։ Անէ՛ծք առաւ այդ մարդն. Ու ճաշարանէ մ՛ելնելուն մեռաւ, զոհ որկրամոլութեան և մասամբ նորին։ Ո՛չ, Սառսէն, այնքա՛ն բարի, չէր կրնար անիծել Գադիւլ Մանտէսը. բայց... տիեզերական արդարութիւնն իր գործը կը կատարէ։ Վաղ կամ ա՛նագան, չարաչար կը պատժուիս. ուստի մեծերուն խրատը մոխիկ ըրէ՛ ու — Գիտնալով անիրաւ դատաստան մի՛ ըներ, մի՛ նկրտիր վհատեցնել հանրութեան անձնուիրաբար ծառայող մարդն՝ եկեղեցական կամ աշխարհական, հանրային խղճը մի՛ վիրաւորեր, հոգիդ վարակող նախանձը մի՛ վայրապար այլոց՝ աննախանձ մարդոց՝ վերադրելու գուն գործեր, ենթ-էյներէդ զզուած և անդարձ հեռացած մարդը մի՛ անկայուն կոչեր, անխիղճ չարձակումներու դէմ ինքզինքը պաշտպանող հրապարակագիրը մի՛ անձնագով անուաներ, անձնագովական ճարպիկ ձեւերուդ մի՛ յուսար հասարակութիւնը խարել բո՛ւն դիտաւորութեանդ վրայ, դատ պահանջող ճակատը բաց մարդը մի՛ յանցաւոր հռչակեր, չարերուն ճամբէն՝ ուր կը մոլորիս՝ փութա՛ետ դարձիր, նկարագրի վրայ մի՛ խօսիր՝ երբ խիղճ չունիս ուսուի և բարոյական գոյութիւն, մի՛ անտեսեր բարոյականի յաւիտենական սկզբունքներն՝ որոնց հետեւելով միայն կրնաս իրաւունք ունենալ հրապարակի վրայ վճիռ արձակելու։ — Գադիւլ Մանտէս Զօլա մը չէ, ո՛չ Թէօպէռ մը ո՛չ Պազտազ մը. դիմանալու, ապագային անցնելու, անմահանալու արժանի գործ մը չարտադրեց դեռ, ահաւոր և ոսանաւոր արձագրութիւններով փոռնական գրականութիւնն ողողելով և Ա՛ժ-ճը գրած ըլլալովիւ հանդերձ։ Սարսէյի վրայ հրատարակած դատաստանական յօդուածն, հրաչակերտ անպատկառութեան՝ ապերախտութեան՝ անիրաւութեան, բոլորովին պաղեցուց գիս այդ գրողէն՝ զոր կը սիրէի կարդալ։ Ապաքինման վրայ է, բայց ես չը պիտի մտաբերէի խնդակցութեան թուղթ գրել իրեն։ Անիրաւ անօրէն մարգը թո՛ղ պակսի աչխարհիս վրայէն։ Անիրաւ անօրէն գրող մը վտանգ մըն է ընկերութեան համար, որուն բարւոքման գործն ամեն ժամանակ ամենէն մեծ հոգն է բարի մարդասէր մեծ հոգիներուն։

* * *

Բարի մարդասէր մեծ ա՛յն հոգիներուն մէկն է Դօլգոյ կոմսն, որ ծերացաւ այլ չը հինցաւ, ինչպէս որ չը հինցան մեր Ալիշանն ու Մամուրեանն ալ։ Վե՛հ ազնուական օրհնա՛լ կոմս, որ իր հանճարը կը նուիրէ ժառանգաւորաց տիտղոսաղուրկ դասերուն սիրտման ու բարձրացման, մեկնութիւններ գրելով Աւետարանին եբա՛ն ապաշաց գլխուն և աղքատաց նուիրելով իր հրատարակութեանց հասոյթն։ Որքա՛ն վէպեր, ի՛նչ վէպեր հրատարակեց. աչքերն որքա՛ն հեռուն, որքա՛ն խորը հասցուց։— երբ Զօրավար Բռօղորօվ, որ մօրաքրոջս պիտի փեսայանար, հարցուց ինծի թէ ի՛նչ կարդացած էի իրենցմէ և իրենց վրայ, պատասխան տուի. «Ռուսիոյ վրայ կարդացած եմ Լուի Լէժէի Սլաւ աչխարհն և Սլաւական սոսկաճոխչութիւնները. իսկ Ռուս գրականութենէն... Ատան Միճքիեվիչը։» Այն ժամանակ չատ մշակեալ Գաղղիացիներ ալ ուրիշ բան ըրած չէին դեռ։ Միճքիեվիչ իր ազգակից-արծուի թեւերուն տակ կը ծածկէր բովանդակ Սլաւ գրականութիւնը։ Բոլոնիային հարկատու իչխանութիւնն մըն էր Ռուսիա մեր խանդավառ երեւակայութեան համար. ի զո՛ր Լէժէի քաղաքագատում ու գրականագատում էջերը կը դարձնէինք Ռուսաստանի վրայ. Լիդէն ալ քաղաքակրթութեան տէսակետով Եւրոպական պետութեանց յետնին ու կէս-Եւրոպական պետութիւն մը չէ՞ր համարեր Լեհերն ընդ բռամբ նուաճող կայսրութիւնն։ Առանց համբուռս երբէք նուազելու Բոլոնիոյ մեծագոյն բանաստեղծին վրայ, որուն ո՛չ միայն բանաստեղծական գործերն՝ այլ և Լեհաստանի պատմութիւնն ու Գօլէժը Ցուանսի մէջ դասախօսուած Սլաւ գրականութեանց հակայ պատմութիւնը կարդացած էի, ի՛նչ զարմացումով և ի՛նչ սքանչացումով համակեց հոգիս բուն Ռուսական գրականութեան յայտնութիւնն։ Հետզհետէ լսուեցի Կօկօլը, Լերմոնդովը, Դուրկիէնեֆը, Տատայեվքին, հուսկ ապա տիտանն Սլաւ

ԱԶԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԸ

ԴՈՍՏՈՓՎԱԾՈՒԹԻՒՆ ՄԸՆԱ

«Վերջ ուշադրաւ գործ է, հիմա՛ն ի՛նչ ըսեմ։ Ծիգերս վերջ ծիգեր, շէր ու դարձի բերած մեղաւորներ, որոնց մեծ մասը ներկայ է հոս, ինծի համար ամենամեծ ուրախութիւնն է ձեզ տեսնել այսքան մեծ թիւով։ Ես ձեզ կը սիրեմ, ձեզ կը հաւատամ, ձեր մէջ ես կը տեսնեմ Քրիստոսի ճշմարիտ հետեւորդներ, որոնք ամէն բանէ առաջ կը սիրեն Աստուած եւ իրենց ընկերը։ Ես ձեզ կը սիրեմ, որովհետեւ դուք ինծի համար ամենամեծ ուրախութիւնն էք

բառնալ, և անոր տեղ հաստատի նոր աղբիւրներ առնելու, կալուածական իշխանութիւններու տուրքերը կանոնաւոր վիճակի մը վերածելով։ Նոյնպէս Յանձնաժողովը յայտնելով որ պիւտճէի մէջ նշանակուած 380,000 ղրշ. ազգային տուրքին հաղիւ 1/3ը կը գանձուի, առաջարկած էր միջոցներ խորհիլ այդ տուրքերու գանձումը կանոնաւորելու համար։ Ժողովը նոյնութեամբ ընդունեց յանձնաժողովին տեղեկագիրը, և ժողովականներէն Ալանեան Աւետիսեանփաշայի և Սերեան Միհրան էֆ.ի յանձնարարեց՝ Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ ամիսը անգամ մը նիստ գումարելով պէտք եղած միջոցներու գործադրութեան հոգ տանիլ։

—Գաւառներու մէջ գտնուած գերմանական որբանոցներու նկատմամբ մեր գրած մէկ քանի հատուածներուն կը պատասխանէ Պէպէքի գերմանական որբանոցին տնօրէն Բասթէօր Պրօքս։ Այդ պատասխանը ի տորեւ հրատարակելով կը յայտարարենք միանգամայն որ ըսուածները մեր գրածները չեն հերքեր. նամակագիրը բոլորովին տարբեր խնդիր մը կը յուզէ, որուն վրայ պիտի խօսինք առանձին յօդուածով մը։

«Պաքն.—Ձեր պատուական թերթին մէջ մեր որբանոցներուն վրայ հրատարակուած մէկ քանի յօդուածները զարմանք պատճառեցին ինձ։

«Այդ յօդուածագիրը միշտ կրօնքը ծէսերու հետ կը շփոթէ։ Քրիստոնէութեան մէջ մէ՛կ կրօնք միայն կայ, որովհետեւ Քրիստոս մէկ ճամբայ միայն ցուցուցած է մեզ որուն միջոցաւ կըրնանք մեր մեղքերէն ազատելով՝ երկինք հասնիլ։ Ցիսուսի սուրբ կեանքին հետեւիլն է ամէնէն ուղիղ ճամբան։ Այդեօք այդ յօդուածագիրն ուրիշ ճամբայ մըն ալ կը ճանչնա՞յ։ Շատ կը փափաքիմ գայն հասկնալ։ Ի՞նչպէս մարդ կրնայ խօսիլ Հայ և կամ Բողոքական կրօնքի մը վրայ։ Ցիսուսի կրօնքը ազգերու տարբերութեան չի նայիր, ընդհակառակն այն կրօնքը կ'ուզէ ամէն ազգի, ամէն ցեղի և աղանդի պատկանող Քրիստոսի ճշմարիտ հետեւողներն ի մի ժողվել ի Քրիստոս և մէկ մարմին կազմել, ինչպէս մեր Տէրը ըսած է Յովհաննու ա. ւետարանին 18րդ գլխուն 21րդ համարին մէջ։

Մխիթարեան ծէսերը տարբեր են իրարմէ. ի՞նչպէս կրնաք մտածել թէ մենք մեր ծէսերը սորվեցնել կ'ուզենք որբերուն։ Ծէսերը ամէն աղանդի մէջ կը փոխուին, կը տարբերին, բայց և ոչ մէկ կատարեալ ծէս կայ։ Ամէն ծէս, ինչպէս նաև մերը, իրենց պակասութիւնները ունին, և ասոր համար է որ չատ ծաղրելի բան մը պիտի ըլլար եթէ մենք հոս եկած ըլլայինք Հայերուն սորվեցնելու մեր ծէսերը։ Արդեօք այդ յօդուածագիրը կը մտածէ թէ, մեր հայրենիքը, ազգականները ձգած ենք հոս գալով մեր տղոց մեր աղանդին ծէսե՞րը սորվեցնելու։ Մենք եկած ենք գիտութենէ դրդուած, որպէս զի օգնենք անոք տղաքներուն և անոնց սորվեցնենք Քրիստոսի կրօնքը։ Մեղի համար ամէն ծէս հաւասար է, և այս պատճառաւ է որ մեր խնամած տղաքներուն կը թոյլատրենք յաճախել իրենց եկեղեցիները։ Մենք լաւ գիտենք թէ մեր փրկութիւնը մեր ունեցած ծէսերէն կախում չունի բնաւ, և վերջին դատաստանին օրը Աստուած մեզ չպիտի հարցնէ թէ՝ «Ո՞ր ծէսերուն հետեւած էք», այլ պիտի հարցունէ, «Իմ խօսքերուս հնազանդեցա՞ք»։ Հայ մը, Յոյն մը և Հռոմէական մը որ իրապէս Քրիստոսի ճամբուն կը հետեւի, հազար անգամ աւելի մօտ է մեզ, քան թէ Բողոքական մը, որ ինքզինքը լուսաւորեալ կարծելով, չուզեր հնազանդիլ Քրիստոսի խօսքերուն և յայտնութեանց։

Եթէ կ'ուզէք, կրնաք այս նամակս հրատարակել ձեր պատ. թերթին մէջ։ Ընդունեցէք, պարոն, իմ յարգանացս հաւաստիքն։

ՌԱՖԹՕՐ ՊՐՕՔՍ
Տնօրէն Ֆրանքֆորդի մանկախումբին Գերման որբանոցներու ի Թիւրքիա

(ԿՆԿ)

19 Մայիս 1899 Պէպէք

—Ուսումն. Յարհրդոյ չարաթական նիստը տեղի ունեցաւ երէկ Բերայի Աբհատանոցին մէջ, ատենապետութեամբ տոքթ. Թորգոմեան էֆ.ի։ Ժողովը նկատելով որ իր երկամեայ պաշտօնավարութեան օրինական շրջանը լրացած է, որոշեց իր հաւաքական հրաժարագիրը մատուցանել Ընդ. Ժողովին, պատրաստականութիւն յայտնելով շարունակել իր պաշտօնը մինչ ցընտրութիւն յաջորդին։ Ժողովը պատրաստած ըլլալով իր համարատուութիւնը, երէկուան նիստին մէջ զբաղեցաւ առնոր ընթերցմամբը և հետեւեալ կարգադրութիւնները ըրաւ.

1. Դպրոցական ամավերջի քննութեանց ժամանակն արդէն մօտեցած ըլլալով, որոշեց այս մասին կազմական կանոնագրի տրամադրութիւնն ի պաշտօն յիշեցնել մայրաքաղաքիս Թաղ. Խորհրդոց և վարժարանաց հոգաբարձութեանց, հրաւիրելով զիրենք ըստ այնմ շարժիլ։

2. Իր անդամներէն Աւետիսեան Բարսեղ էֆ.ի մէկ յայտագրէն վերահասու եղաւ թէ՝ հակառակ եղած չափաղանցութեանց՝ իւակիւտար Ս. Խաչ վարժարանին մէջ ասկէ առաջ տեղի ունեցած միջադէպն է պարզապէս 14 և 12 տարեկան երկու ուսանողաց միջեւ դադարի պահուն փոխանակուած անվայել խօսակցութիւն մը, որուն տեղի տուող ուսանողն արդէն արտաքսուեր է դպրոցէն և թէ այս պատճառաւ ոևէ ծնողք իւր զաւակն չէ հանած վարժարանէն։

3. Բէհճաեան կարապետ էֆ.ի կողմանէ պատրաստեալ «Գործնական նոր ընթացք Ֆրանսերէն լեզուի» անուն դասագրքին նախաքննութիւնն յանձնեց Յակոբ Ոսկան էֆէնտի, և Խաչիկեան Դաւիթ էֆ.ի աշխատասիրած «Աչխարհագրութիւն»ը Պիպէրեան Ա. ռաքել էֆ.ի։

4. Որոշեց իւր յառաջիկայ նստին մէջ համաձայն կազմական կանոնագրի, ձեռնարկել Ուսուցչութեան ընտրելեաց և չընձանաւարտից քննիչ յանձնաժողովոյ կազմութիւնը։

—Տ. Գրիգորիս եպսկ. Ալէմթճեան, վաղը Գուզկունճուղի եկեղեցւոյն մէջ, տիրացու Յովհաննէսի քահանայական ձեռնադրութիւնը պիտի կատարէ։

—Պաշծոնական Թանչացած Փոխանորդ քանի Ագթայի Պաթրիարքին. — Բնիկ Պոլսեցի Տանապաշ Օղլու Սեդրաք Յովհաննէս Սեդրաքեան անուն 50 տարեկան, միջահասակ, գէր և սեւաչեայ ազգային ուժ ամիսէ ի վեր անյայտ եղած է։

Կը յանձնարարուի արդյ Ազգայնոց, որ եթէ երբէք յիշեալ ազգայնոյն ո՛ւր, ողջ կամ մեռած լինելու մասին ոևէ տեղեկութիւն ունին, հաճին իսկոյն տալ Պատրիարքարանին ի գիտութիւն։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

2 Յունիս 1899

Գոնսոլիտ գոցուեցաւ	23.47
Երկաթուղի »	134.
Բէյճի	318
Պանգ Օթթոման	595
Ֆրանսական 3%	102.40
Իտալական 5%	96.50
Սպանիական	66.32
Թրանսվալ	57.50

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը կատարուեցաւ երէկ Համիտիէի մզկիթին մէջ։ վեհ. Սուլթանը՝ փաւաւոր կառքի մը մէջ բազմած՝ նոյն մզկիթը գնաց, ուր Ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Սերպիոյ դեսպանը և դեսպանուհին, ինուորական կցորդը և Ա. Թարգմանը, Սեւ-Լերան դեսպանը, ռուսական դեսպանատան Ա. Թարգման Պ. Մաքսիմօֆ, Օսմ. Պանքայի տնօրէն Սըր Հ. Լանկ, Մելքիդներու Պատրիարքը՝ իր երեք ընկերներով, Սպանիոյ հիւպատոսը և դեսպանատան Ա. Թարգմանը երեք ընկերուհիներով Աստրիոյ Դանուբի միջազգային յանձնաժողովոյ պատուիրակը, Զէյճենի փաշա և տիկինը, Հելլէն հիւպատոսը և տիկինը, և 80ի չափ օտարականներ, որոնցմէ ոմանք սենեկապետ էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ԹԼՓՍՏՈՒԹԻՒՆ. — Վեհ. Սուլթանը հրամայած ըլլալով որ կայսերագուն իշխան Ալտիւրրահիմ էֆ.ի թլփատութիւնը կատարուի յառաջիկայ երկուշաբթի օրը, բաւեհաճած է նաև հրամայել Պէշիքթաշի կողմը ցուցականդէսի նախկին վայրը և Կիւմիւշ Սուի զօրանոցը, Պոլոյ կողմը Տարիւչէֆտան և Սիւլիւտրի կողմը Հայտար Փաշայի հիւանդանոցը յատկապէս պատրաստութիւն տեսնուի այս առթիւ, տղաքները թլփատելու։ Այս տեղերը թլփատած տղոց համար կայս. նուէրներ պիտի բաշխուին, ինչպէս նաև հագուստ և ուրիշ պիտոյքներ պիտի տրուին։ Անոնց ընկերացող ծնողքներն և ուրիշ մարդիկ ալ պիտի մասնակցին այդ տեղերը տրուելիք ճաշին։ կայս. Անձնական Գանձուն պաշտօնատան մէջ յատուկ պաշտօնեաներ նշանակուած են թլփատուելիք տղոց անունը արձանագրելու։

ԿՍՑՍ. ՊԱՀԱՏԻՆ մէջ, առջի օրը կէս օրէն վերջ Մեծ-Եպարքոսը, Ներքին, Արտաքին և Դատական Գործոց նախարարները և Պետական Խորհրդի նախագահը գումարում մը ունեցան, ինչ ինչ խնդիրներու վրայ խորհրդակցելու համար։

ԺԱՆՏԱՒՏԸ. —Ազէքսանդրիոյ առողջապահական Խորհրդոյ Օսմ. պատուիրակը կը հեռագրէ թէ չորեքշաբթի օրը՝ մայիս 20ի դէպքին նման դէպք մը պատահած է որ կը կասկածուի թէ ժանտախտ է։

—Աւստրիական Օբէրֆ չոգենաւը առջի օրը մայրաքաղաքս հասաւ 265 Իսլամ ուխտաւորներով։ Իդմիր ալ 280 ուխտաւոր հանած էր։ Ճամբան մէկ քանի մահ պատահած է սովորական հիւանդութիւններէ։

— Եգիպտոսի Հանրային Պարտուց Վարչութիւնը 500,000 ֆր. դրաւ կառավարութեան տրամադրութեան տակ, ժանտախտի դէմ նախազգուշական միջոցներ ի գործ դնելու։

—Թրիէսթէի առեւտրական սենեակը երեքշաբթի օրը արտասովոր նիստ մը ընելով որոշում մը քուէարկեր է, որուն համաձայն սենեակը պիտի խնդրէ կառավարութենէն, որպէս զի եգիպտոսէ եկողներուն դէմ առողջապահական այնպիսի միջոցներ ձեռք առնէ որոնք կարեւոր են ապահովելու համար Թրիէսթէի օտար նաւահանգիստներու հետ ունեցած առեւտրական ազատ հաղորդակցութիւնները։

—Հռոմէ կը հեռագրուի թէ մաքուր անցագիր պիտի տրուի այն ամէն չոգենաւերուն, որոնք թէև եգիպտոսէ կուգան, բայց քալանթինա ապասած են ոևէ ուրիշ նաւահանգստի մէջ։

Աթէնքէ կը գրեն թէ Ցունաստանի թագաւորին երկրորդ որդին Փոլ իշխանը Յուլիս ամսուն մէջ Ֆրանսայի Լերմուկները պիտի երթայ, և այս առթիւ Բարիզ և Պերլին ալ պիտի այցելէ։

(Մնալիքն)

30,000 ՈՍԿԻԻ ԳՈՂՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏ ՄԸ. —Սելանիկի հաշուակալութեան դիւանի քարտուղար Մուսթաֆա էֆ. ասկէ առաջ 30,000 Օսմ. ոսկի կոկորդը անցուցած էր ի շնաս Պետական գանձուն։ Մուսթաֆա էֆ. և իր երկու տղաքները էմին եահէա եղբարք, ձերբակալուելովէմիրնէ ղրկուած էին դատուելու։ Այս դատը վերջացած է այժմ։ Մուսթաֆա էֆ. դատապարտուած է 5 տարի բանտարկութեան և միւս դատապարտեալներուն հետ միասին դատական ծախքերը հատուցանելու։ Էմին էֆ. մէկ տարի և եահէա էֆ. 6 ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցան։

ՌՈՒՍԻՈՑ ԴԵՍՊԱՆ Պ. Զինովիէվ յառաջիկայ Մայիս 31ին Պոլիս կը սպասուի։

—Ռուս դեսպանատունը երէկ Պէօյիւքթէրէի ամարանոցը փոխադրուեցաւ։

ՊՈՒԿԱՐԻՈՑ ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐԸ. — Սոֆիայէ պաշտօնապէս կը հեռագրուի թէ Պուլկարիոյ Բարիզի գործակատար Պ. Կէչօֆ կ. Պոլսոյ գործակատար անուանուած է։

ԿԱՑՍ. ԻՐԱՏԻ մը համաձայն ծովային զինուորներուն ամառուան ձերմակ կտաւէ համազգեստներ պիտի տրուին։

ԲԱՄՊԱԿԻ ՀՈՒՆՑ. — Ուշչնկզբնի Օսմ. դեսպանատունը 25 քիլօ Ամերիկեան բամպակի հունտ գնելով Սելանիկ ղրկած է, յառաջիկայ սերմնացանի եղանակին համար այն տեղի երկնագործներու բաշխուելու։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆի անգլ. տորմիղը Սելանիկէն մեկնեցաւ։

ՄԱՀՋԵՐԵԱՆ ՀՐԱՑԱՆ.— Հապաւապետ Մէհմէտ Ալի պէյ Նեվրէքթօր մեկնած է, այդ տեղի կանոնաւոր զօրաց Մաւզերեան հրայանի գործածութիւնը սորվեցնելու համար։

ԻՍԼԱՄ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ. — Պոռնացի 23 Իսլամ գաղթականներ Սելանիկ հասան, հոն հաստատուելու համար։

—Իզմիրի կուսակալը հրամայեց որ Իսլամ գաղթականներու համար, որոնց թիւը հետզհետէ կ'աւելնայ, 300 հիւզակներ չինուին։

ԹՈՒՐՔ ԵՒ ՀԵԼԼԷՆ հիւպատոսական դաշնագրին կնքումէն վերջ Ցունաստանի արտաքին գործոց նախարարը որոշած է Պէրութի և Թունուզի հիւպատոսութիւնները ընդհ. հիւպատոսութեան բարձրացնել, և Աղէքսանդրիոյ ընդհ. հիւպատոսութիւնը Գահիրէ փոխադրել։

ԸՆԿԵՑԻԿ ՏՂԱՑ. — Բերա Ալիոն փողոցին և շրջականերու գիշերապահները երէկ առաւօտ Աղա Զէշմէ փողոցը թիւ 5 տան առջեւ կողովի մը մէջ 30 օրուան գեղեցիկ փոքր աղջիկ մը գտան, որուն քով տակաւին տաք կաթ պարունակող պէրէօն մը կը գտնուէր։ Մանկան ճերմակեղէններէն կը հասկցուէր որ մեծատունի մը լրբութեան արդիւնքն էր, Գիշերապահները անմիջապէս կալաթա-Սէրայ փոխադրեցին մանուկը, ուր ոստիկանական պաշտօնեայ մը անմիջապէս որդեգրեց զայն։

ՉԵՂՄ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑ. — Դամասկոսի հանրային մնուտիին հաշիւներուն մէջ ղեղծումներ նշմարուելով. յանձնաժողով մը կազմուեցաւ գանձապետ Արիֆ էֆ.ի հաշիւները քննելու համար։

ՑՈՒՆԱՑ Պատրիարքին անուան տաբեդարձին առթիւ երէկ առաւօտ Ծէնէլի մայր եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր պատարագ մատուցուեցաւ։ Արարողութենէն ետք Պատրիարքը օտար պետութեանց ներկայացուցիչներէն ոմանց շնորհաւորական այցելութիւնները ընդունեց։

ՆՈՐ ՊԱՀԱԿԱՆՈՑՆԵՐ.—Սէրէզի կառավարիչը սկսած է 5 նոր պահակատոցներ չինել տալ քաղաքին մէջ։ Այս մասին հանգանակութիւն բացուած է։

ՍԻՐԱՀԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱԽՉՈՂ ՓԱԽՉՈՂԻ.—Հաճի Տաուտ Ֆարքուհ էֆէնտիի աղջիկը, որ իր գեղեցկութեամբ նշանաւոր է, վերջերս երիտասարդ Չաղայպանի մը հետ, որուն ամուսնանալու հրաման չէր տուած իր հայրը, Աթէնք փախած էր։ Այս օրերս աղջիկը հետը առած ստակը հատցնելով, հօրը նամակ մը գրելով իր ժառանգութիւնը՝ 10,000 ոսկի՝ ուղեց. սակայն հայրը զայրացած առանց իսկ պատասխանելու, յայտարարեց թէ ա՛լ աղջիկ չունի և ժառանգութենէ զրկեց զայն։

—Թաթաւլայի Գուրտ Օղլու փողոցին մէջ բնակող Սբիրօ անուն յոյն ոսկերիչ մը Զմարաղտա անուն դեռատի աղջկան մը հետ նշանուած էր, և մօտերս պիտի ամուսնանային։ Անցեալ կիրակի գիշեր Զմարաղտա իր մէկ սիւհարին հետ կը փախչի, նշանածը ամեն կողմ կը փնտռէ զայն բայց ի զո՞ւր, երկուքն ալ մէջտեղ չկան։ Սբիրօ վերջին աստիճան յուսահատ վիճակի մէջ է։ Մե՛ղմ նշանած։

ԱՐԿԱԾ.—Աղջի իրիկուն Սիրքէճիի առջև խարխոյ ինայէն չոգենաւը երկաթեայ ձողեր բեռցուելու պահուն, յանկարծ զանոնք վեր վերցնող շղթան խորտակուեցաւ և ձողերէն մէկ քանին վար իյնալով ծովածոս մը ընկղմեցին, ծովածոցին ոտքը կոտրեցաւ։

ՍԻՄԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Սելանիկէն կը հեռագրեն թէ՝ Բաթօրոս գիւղին չբրջականները աւազակախումբ մը երեան ելլելով Սերպիացի քահանայ մը, Եանի անուն, սպաններ է։ Կառավարութիւնը զանոնք ձերբակալելու համար ոստիկան-զինուորներ ղրկած է։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԹԵՐԹ ՄԸ երեկուան սեղանաւորական բաժնին մէջ Ռումէլիի երկաթուղւոյ վերջին վիճակահանութեան մեծ պարգեւին Սմրատ Ճիւպէրեանի վիճակած ըլլալը գրած էր։ Լուր կը տրուի մեզ թէ՝ այս լուրը չինծու է։ Լրագրաց մէջ կատակ ընելը նօր մօտ մը եղած է այս օրերս։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԼՒ. Հ.Ց. 1 Ցունիս. — Իրաւաբար Աստանի մը կազմութեան մասին ամերիկեան ծրագիրը կ'առաջարկէ որ առնուազն երեք քաղաքներ բաղկացած երկու իրաւաբար մեայուն ատեաններ կազմուին։ Եթէ վճիռ մը տրուելէ երեք ամիս ետքը նոր իրողութիւններ երեւան ելլեն, իրաւաբար Աստանը պիտի կրնայ խնդիրը նորէն քննել։ Պետութիւնները պիտի կրնան հրաւիրել իրաւաբարներ, որոնք, երկու հակառակորդներուն՝ տրուելիք վճռին հայտնակելու մասին ապահովութիւն առնելէ ետքը միայն խնդիրը պիտի քննեն։ Միջնորդութեան վերաբերող ամերիկեան մասնաւոր ծրագիրը կ'առաջարկէ որ, երբ երկու տէրութիւններու միջեւ անհամաձայնութիւն ծագի, իրաքանչիւրը ուրիշ տէրութիւն մը ընտրէ, որոնք պիտի հաչտեցնեն հակառակորդները և, պատերազմի պարագային՝ պիտի չանան թշնամութիւններուն վերջ տալ։

Քիվ.— Քիծնի-Վիլհելմ զրահաւորը ծով իջուցուեցաւ, ի ներկայութեան կայս. ամոլին, իշխանութիւններուն և բազմաթիւ ապահերու։ Կայսրը ճառ խօսելով ըսաւ թէ այս նաւը մէկ մասն է գերմանական պաշտպանութեան, որ անհրաժեշտ է հայրենիքին համար։ Կայսրը յիշեց Վիլհելմ Ա. ը. որուն պարտական է ազգը գերման կայսրութիւնը, և որ կրցաւ գերման ժողովուրդին իշխանները համախմբել։ Կայսրը ծովը իջուցուած նաւուն անունը Բայէրէ Վիլհելմ Տէր կ՚ը դրաւ։ Այս նոր զրահաւորը Բայէրէ Ֆէրթրէյէ Գ. ի ոճով չինուած է. տարողութիւնն է 11,180 տակառաչափ։ Հրետանիներն են.—4 թնդանօթ 32 սանտիմէդր տրամագծով, 12 թնդանօթ՝ 8 սանտիմէդր տրամագծով, 32 արագահարուած և խարտնկէց, և 4 թորփիլարձակ։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 28 Ցունիս.—Բնդերսպուրկէ կը գրեն թէ Րիկայի մէջ, մայիս 17էն 26 գործաւորական անկարգութիւններ տեղի ունեցեր են։ Մէկ քանի տուներ կրակի տրուած և քանդուած են։ Զօրքերու և գործաւորներուն միջև կռիւներ տեղի ունեցած և քանի մը հոգի սպանուած և վիրաւորուած են։ Ռուսական հեղինակները տակաւին չեն բռնուած։ Ուրիշ քաղաքներէ Րիկա գաղտնի պատուիրակներ եկած են չարժումը սաստկացնելու։

ՊԼՕԷՄՖՈՆԴԷՆ.—Քրիւկէր նախագահը յայտարարեց թէ ինքը եկած է ամբողջ հարաւային Ափրիկէի զարգացմանը աշխատելու, և թէ պիտի բանակցի միայն այն խնդիրներուն վրայ՝ որոնք չեն վերաբերիր Թրանսվալի ամբողջութեան։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆ

Դրամներու ընթացքը

Մէճիտիէ արծաթ	Ղրշ.	108.04
Մէթալիք	»	96.10
Անգլիական ոսկի	»	109.33
Ֆրանսական ոսկի	»	87.14
Ռուբլի	»	51.05
Ռուպլի թղթագրամ	»	8.58
Լօնտոն 3 ամիս		109.25
Բարիզ » »		23.—
Ֆիօրին մնատա		10.88

ՍԻՐՈՒԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

1 Ցունիս	ԼՈՆՏՈՆ	ԲԱՐԻԶ
	Անգ. ոսկի	Ֆր.
Անգլ. ֆունտ.	109.13	
Օսմ. Փունտ. Սեռի B	46.75	47.60
» » » C	27.12	27.25
» » » D բաց.	23.—	23.25
« » » D գոց.	23.—	23.20
Գրէսի Լիռէ		965.—
Օսմանիէ		419.—
Օսմ. Մաքսատուն		505.—

ԳԱԻԱՌԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՊԱՂԱ, 13 Մայիս 99

Կ. Պոլիսէն 6 ժամ հեռու Մարմարայի կղզիին դիմացը կը գտնուի Գալաթիղայի նաւամատոյցը, ուրկից կառքով 2½ ժամէն Պիղայի վաճառաշահ գիւղաքաղաքը կը հանուի։ Ութ տարի առաջ թէև պղտոտայի մը չինութեան ձեռնարկուած է, սակայն տակաւին աւարտած չէ։ Պիղա երկու հարիւր աւելի գիւղերով գրեթէ 90,000 բնակիչ ունի։ Առանց մեծագոյն մասը վերջէն հոս հաստատուած գաղթական-

ներ են՝ որոնք լսկ երկրագործութեամբ կը զբաղին։ Բազաքի մդաքը բաւական գեղեցիկ տեսարան ունի. նախ առջեւնիս կը պարզուի բլուր մը՝ որուն ստորոտը կը յորդէ գետակ մը. իսկ վրան հիմնուած է Պիղայի քաղաքը որ չորսկայ հրապուրիչ այգեստաններով, պողատու ծառաստաններով ու համեղաճաշակ ջուրկոլով գեղեցիկ պլեսսավայր մը կը ներկայանայ գարնան պայծառ օրերուն։

* * * Ինչպէս այլ եւ այլ տեղեր. հոս ալ արուր կէսերը են տեղացիի ու ոչ-տեղացիի անվերջ պայքարներ, թաղականի կեանքեր՝ որոնք կուսակցական ոգին ազգային գործերու չուրջը արծարծելէ ուրիշ բանի մը չեն ծառայեր։ Նախընթաց երեկոյ հին ու նոր Թաղ. Խորհրդոյ անդամները՝ եկեղեցիի կալուածներէն Հայոց Թաղի ներքև գիւղաքաղաքի մը մէջ համախմբուելով Բագոսի իննկարիկէէ վերջ կը սկսին իրարու հետ կռուիլ։ Գրինովութեան չաստուածին ոչ ջերմեռանդ՝ երկրագուներէն մին ապտակի չանթահար հարուածով մը կը պատռտատիրէ իր ընկերներէն տարէց մէկը. ասոր վրայ ներկաներէն ոմանք միջամտելով կը խափանեն վէճը, որ եթէ Թողուէր արձագանգ պիտի գտնէր ընդհանուր Թաղին մէջ։

* * * Անցեալ չաբաթ Պանորմայի Թաղ. Խորհրդին կողմէ հոս ալ ղրկուած է Ս. Պատրիարք Հօր Շրջաբերականը։ կը լսենք թէ ի մտոյ պարտ ու պատշածը պիտի անօրինուի։

* * * Պիղայի բնակչաց մեծ մասն ալ չերամի հունտ կը բանայ։ Հոս ալ այս տարի հունտերուն ընթացքը գոհացուցիչ է, և օդերն ալ նպաստաւոր ըլլալուն թթենիները չեն վնասուած։ Ցոյս կայ որ յառաջիկայ բերքը առատ և լաւ տեսակէն ըլլայ։ Արդէն դէրձակ Հաճի Նիքոլա անուն Ցոյն մը ամսոյս 5ին թաց խոզակ հանած է։ Ան փոքրիկ նմոյշը յառաջաբան համարելով՝ յուսալի կերպիւ ընդհանուր ժողովուրդը կ'աշխատի։

ԹՂԱԿԻՑ

ԴԷՍ ՈՒ ԴԷՆ

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ. —Անգլիացի անտեսագէտ մը հաշիւ ըրեր է որ, մէկ տարուան մէջ 11 միլիոն 800,000 բառ արտասաներ և 12,000 անգամ ձեռք սեղմեր է։ Աւելորդ անհաւատալի է անշուշտ։ Սակայն ամէնը այս չէ. մեր խելացին հաշուեր է որ այս բարեկամական սրտագեղումներուն պատճառաւ, 50 տարուան մէջ –10 տարեկանէն մինչեւ 60 տարեկան–սպառած ժամը կրնայ էյֆէլի աշտարակին չինութեան համար վատնուածին երեք անգամին հաւասարիլ, և թէ մէկ տարուան մէջ աչքերը 95 միլիոն անգամ բացեր և գոցեր է, 10,000 գաւաթ ջուր խմեր է, 2126 անգամ լուացուեր է, 1485 անգամ կօշիկ հաներ հագեր է, ևն.։

* *

—Աղջիկս, այն պարոնը որ այնչափ երկար ատեն հետդ ժամանակ անցուց, կը կարծե՞ս թէ կը սիրէ քեզ։

—Այո՛, մայրիկ։

—Ի՞նչ ըսաւ քեզի։

—Հարցուց թէ ո՛րչափ հարստութիւն ունինք։

* *

Պարոն Ա.—Մերուկ Գ.ի յուզարկաւորութիւնը սքանչելի և փառաւոր եղաւ։

Պարոն Բ.—Այո՛, կտակը օր մը առաջ կարդացուած էր։

* *

Տոքթ. Ք. որ միքրոպներէն չատ կը սոսկայ, օր մը իրեն ծանօթ ծխավաճառի մը խանութը երթալով դրոշմաթուղթ մը կ'առնէ, բայց չգիտնալով թէ ինչպէս թրջէ զայն.

—Առողջութիւնդ միշտ գոհացուցիչ է, այնպէս չէ՞, կըսէ հաշուառդանին առջև նստող օրիորդի մը։

—Ս.յո՛, Պ. բժիշկ։

—Լեզուդ ցուցուր նայիմ.

Մանկամարդ օրիորդը կը կատարէ բժշկին հրամանը։ Տոքթորը կամացուկ մը դրոշմաթուղթին հակառակ կողմը՝ դուրս հանուած լեզուին դպցնելով՝ նամակին վրայ կը փակցնէ, ըսելով՝

—Շնորհակալ եմ, ասիկա էր ուզածս...։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

(Շար. Զոբէդրէնի ընէն և վերջ)

Հողագործութիւնս չնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ ի նպաստ Ազգ. հիւանդանոցիս հաստատեալ առտնին գանձանակներէն անցեալ փետրուար, Մարտ և Ապրիլ ամսոց մէջ բացուած 20 գանձանակաց հասոյթն 2668¾ ղրշ. եղած է ըստ հետեւեալ ցուցակի։

Միհրան էֆ. Ճիվէլէկեան 790.75. Մանուկ էֆ. Արզրեան 482.50. Սարգիս էֆ. Կիւլպէնկեան որդիք 291. Ցարութիւն էֆ. Էժտահարեան (2 անգամով) 200. Մարկոս էֆ. Սարըեան 'ի Սէօլէզ 165.25. Ցարութիւն փաշա Տատեան 124.50. Պրուսա բնակեալ Արապկիրու քուչնա գիւղացիք 105.75. Սարգիս էֆ. Քիշլեան 85.50. Օննիկ էֆ. Լարաճեան ի Պրուսա 82.25. Կարապետ բէյիզ 'ի Գումգարու 80. Գրիգոր էֆ. Սէմէրճեան 70. Ցակոբ և Միսաք էֆ.ք Բէբէեան ի Պրուսա 51. Թորոս էֆ. Սարըեան 'ինէօլէզ 45. Ցովհաննէս Քահանայ Մերկերեան 24. Մհի. Սերովբէ էֆ. Կուրտիկեան ի Պրուսա 23. Մատթէոս էֆ. Կիւմիւշեան ի Պրուսա 15. Մ. Մանուկ էֆ. Վարդանեան 12. Պօղոս էֆ. Պատմաճեան ի Պրուսա 10.75. Սահակ էֆ. Կիւլմէզեան ի Պրուսա 10.50։

Գումար 2668.75։

Ի դիմաց Հզբ. Հիւանդանոցի
Ա. Պէնապլէր Ա. Պէնապէճ
Գ. Մ.-ԱԼԵԱՆԱՔԵԱՆ Պ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ
Կ. Պոլիս, 1899 մայիս 10

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԵՒԹԷ ՊԼԷՏՔ ՈՒՆԵՔ

Պատրաստ գգեստներու դիմելեք Հաճի պապա պատրաստ հանդերձեղինաց վաճառատունը. ուր տղոց և չափահաս մարդոց յատուկ ամէն տեսակ տոկուն և վայելուչ գգեստներ կը գտնուին։ Ուշադրութիւն ըրէք 100ին 20 զեղչով վաճառման և առիթէն օգտուելու փութայեք։

ԲԱԶԷ

Մահմուտ փաշա, Ապատ էֆ. խան, թ. 5-6

ՇԻՒՔՐԱՆ

Համիտիյէ քիւրպէ, քրամուդլի գծին վրայ, թիւ 7

Հայ վաճառատուներ պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձեղէններու

Տե՛ր եւ Տիկին Պ. Ա. Ճէմալէթթին մը եւ Պ. Ա. Ճէմալէթթին մը եթէ կը փափաքիք թէ՛ ճաշակաւոր, թէ՛ աժան և թէ՛ զուտ ֆրանսական և անգլիական կերպասներէ հագուստ ունենալ պիտի փութաք, եթէ ուրիշ տեղ դիմէք։ Հրեայ—գերման ոսկեզօծ վաճառատանց ապրանքները, դուք ալ գիտէք թէ Աւստրօ—գերման գործարանաց ստորին արտադրութիւններն են։ Իսկ տեղական խանութպաններն՝ իրենք ալ չգիտեն թէ ի՛նչ կը ծախեն, որովհետեւ հրապարակէն կը գնեն չբաւական սուղ գներով . . . .

Հաճեցեք այցելել մեր վաճառատուները, և գնահատել մեր առաւելութիւնները։

Ահա մեր գներն.

Քօսթիւմ	100էն 240 ղրուշ
Ռեդէնկօթ ժիլէ	160– 240 »
Փարթրիւ	120—170 »
Փանթալօն	30— 80 »
Տզբէ Հագուստ	25— 60 »

Սակարկութիւն չկայ։—Նորոգութիւն ձրի։

ԲԻՒՐ 2 ՂՐՈՒՇ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՑԱՆՁՆԱՐԱՐԵԱԼ ԶԳԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

Գ. ԷՄԷՆԵԱՆ, Ռ. ՄԱՂԱՔԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Պօլիս, Սուլթան Համամ Թօփխանէ խան Թիւ 18, 20, 22, 24.

Մեծ Շուկայ, Պօտրում խան, բիւ 30

Մեր վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին մեծաքանակ գգեստեղէն՝ ամէն եղանակի յատուկ, և չափու վրայ ալ ընտիր հագուստներ կը շինուին։ Մեր նպատակն է մրցիլ թէ՛ Պոլսոյ և թէ՛ Ղալաթիոյ բոլոր վաճառատուներուն հետ. ուստի մեծ խնամք կը տանինք ապրանքներու տեսակին, աղնուութեան և դիմացկունութեան. գիներն ալ 20 % աժան են բաղդատմամբ եւրոպական և տեղական հագուստներու։ Սոսկ համոզուելու համար կը բաւէ անգամ մը այցելել մեր վաճառատուները, Թոփխանէ խան, եւ Մեծ Շուկայ՝ Պօտրում խան։ Այս վերջին վաճառատունը որ Շուկային նորոգութեան առթիւ գոց էր, վերաբացուած է։ Կիներու համար կը գտնուին ամէն տեսակ ժաքէթներ։

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

Այս նշանը կրող տուփերուն մէջ ծախուած սպեղանին չատ դիւրաւ կը լուծէ մորթի այտուցքները, րորբոքումները, բորտուելթիւնը, Խոլըպալեամ և այլն։ Ասկէ պատ կ'անհետացընէ մորթին վրայ բացուած զանազան վէրքերը և Գաղղիական ախտի նշանները։ Մորթին դոյնը կը գեղեցկացնէ, յօդացաւէ յառաջ եկած ցաւերուն և աչքի բոլորտիքներու բորբոքումներուն, և վերջապէս ամէն տեսակ մորթային հիւանդութեանց դարմանումին համար առաջին սպեղանին է։

Գործածութեան եղանակ.— Մարմնոյն ո՛ր կողմը որ պէտք ըլլայ գործածել այս սպեղանին, պէտք է լաւ կերպով օրը երկու անգամ քսուի։ Եթէ անդամալուծութեան համար է՝ պէտք է ողնայարին վրայ քսել։ Ոտքի կոշտերու համար պէտք է լաթի կտորով մը կոշտին վրայ կապել։

Կը ծախուի միմիայն Պ. Էմմոնտ Քարուանսայի անգլ. վաճառատունը, Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց Թիւ 95–97։ 36—21

ԼԻՆԻՄԱՆ ԺԷՆՕ

37 ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

Ա.յնպէս որ այլեւս խաբելու հարկ չկայ։ Անցեալ տարի ձիու առանց մազերը թափելուվերջնական կերպով կը բուժէ։

Ամէնէն նշանաւոր ձիաբոյծները, անասնաբոյծները, լաբախտագացները և այլն մեծապէս գնահատած են զայն։

Այս դեղը ձիերուն ոտքի վէրքերը, ուռեցքները, ճմլումները, ճեղքուածքները և ուրիշ բազմաթիւ հիւանդութիւնները վերջնապէս կը բուժէ։ Առանց մազերը կարելու վէրքը 3–4 վայրկեանի մէջ կրնայ կապուիլ։ Գինն է 6 ֆր.։ Կը գտնուի ԺԷՆՕ դեղատունը, Սէնթ–Օնօրէ փողոց, թիւ 275, Բարիզ։

Կ. Պոլսոյ կեդրոնատեղիները են Մէզիքիի, Գասապեանի, Քիւչիւքեանի և Թէոտորիտէսի դեղատունները։

ՏԱՐԱՊԱՅՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒՈՂ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱՑ, ՓԱՍԱՏԱՐԱՆԱՑ ԵԻՆ.

Կ. Պոլսոյ, գաւառներու և Եւրոպայի մէջ սեղանաւորական, առեւտրական և դատական գործեր ունեցող անձերէ անանձ որ կը փափաքին գիտնալ թէ իրենց գործերը ի՛նչ վիճակի մէջ են, 30 ղրշ.ի դրոշմաթուղթ թող ղրկեն ՂԱԼԱԹԻԱ, ԻԶԶԷԹ ՓԱՇԱ ԽԱՆ, Թիւ 9 ԱՆՏՈՆ ԱԼԻՒ ԷՖ.ի դրասենեակը, և անմիջապէս իրենց ոճէ հարցումին պատասխանը կը ղրկուի։ Հեռագրով պատասխան ուզողները պէտք է հեռագրին ծախքն ալ ղրկեն։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ,,Ի ՏՈՒԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Կը տպուին ամէն տեսակ Տաճկերէն, Հայերէն և Գաղղիերէն դիրքեր, տետրակներ, մահադդներ, նամակի դլուխներ, և կը կատարուին ուրիչ ամէն տեսակ տպագրական գործեր, դիւրամատչելի պայմաններով։

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐՆ ԱԼ ԲԱՑ Է

կէս օրէն վերջ, Թերթը առաւօտները ելլելուն համար։

ՔՐԻՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 200,000,000 ՖՐ.

Ամբողջապէս վճարեալ

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 50,000,000 ՖՐ.

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ՝ Հալաճեան խան. Գարաքեօյ, Կամարջիի մօտ.

Դեր–Գործակալութիւն, Պոլսոյ կողմ Սուլթան–Համամ,

ՔՐԻՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն։ Փոխատուութիւն կ'ընէ արժէթղթոց վրայ։ Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ՝ ի փոխարէն աւանդ Թողուած արժէթուղթերու։ —Ֆրանսական ու օտար զանազան հրապարակներու վրայ չրջաբերութեան կը դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԵՐ և ՎԱՐԿԱԳՐԵՐ։ —Ծորսայի հրամանները կը կատարէ։ —Կարոններ կը վճարէ։ —Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ, որոշեալ պայմաններով։ —Արժէթուղթեր կ'ապահովէ։ —Դրամ կ'ընդունի Ջէրի հաշուով։—ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կուտայ։ —Առեւտրական ամսագրերու, բեռնագրերու և փոխանակագրերու արժէքը կը գանձէ։

ՊՈԼՍՈՑ Դեր–Գործակալութիւնը կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր։ —Ապրանքի վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ։ —Ապրանք կ'ընդունի Թէ՛ իբրեւ անպայման աւանդ՝ պարզ մի՛երդէք ստանալով, և Թէ՛ յանձնակատարութեամբ՝ ի Պոլիս կամ արտասահման վաճառման համար

ԱԻԵՏԻՍ ՊԷՅԼԷՐԵԱՆ

ՄԵՏԱՔՍԷԼԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Բերա, Մեծ փողոց բիւ 407

Կիսուկեան պարբմանիճ տակ

Վաճառատան մէջ կը ծախուի՝ Եւրոպայի վերջին նորաձեւութեան համաձայն եկած մեսաքէճ կերպասներ, ինչպէս սեւ և գունաւոր տամասքօներ, պլուզի և կարնիթիւրի կերպասներ, ծաղկենկպր և պարզ Թաւիշներ, զանազան դիպակներ, փոթ համար գծաւոր և գոյնզգոյն մեսաքսեղէններ, բօլօնէզներ, եւն., եւն։ Ցաճախորդները դոհ պիտի մնան գիներուն չափաւորութիւնն և ուրիչ ամէն տեսակ կէտներով։ 40—40

ՀԱՆԴԻՊ ԼԸՔՈՒՐՔ

ԳԵՏԻՆ ԳԱՆՁԸ

(Տաթօրիճեակ արկածներ Պրազիլիոյ մէջ)

ԺԶ.

—Այո՛, այո՛, խելքս ո՞ւր թողուցեր եմ, գոչեց Պ. Ֆօրլի, իրաւունք ունիս. Թ՞օմ։

—Ի՞նչ կայ, գոչեց Թօմ, որ գաբեջուրի և բօմի լեցուն չիշերը կ'ետեզեր։

—Տանի հետ մեկտեղ պիտի երթաս։

—Դարձե՞ալ, ըսաւ Թօմ, ատկաւին չվնասե՞ս սա անիծեալ ցամաքային ճամբորդութիւնը։

—Մի բարկանա՛ր, բարեկամս, վերջին ծառայութիւն մըն է որ կը խնդրեմ։

—Օ՜հ, խնդիրը որ ընես, ըսաւ Թօմ գլուխը բռնելով. Պ. Ֆօրլի ըսէ՛ք նայիմ ո՞ւր երթալու է։

—Մտիկ ըրէ՛ք, պատուական մը պէտք ունիմ որ իմ անունիս մեզ գետն ի վար իջեցնելով քաղաք մը հասցնել։ Ասոր համար պէտք է Բոնաբահոն երթալ Տանին հետ, և հոնկէ նաւ մը ճարել, հասկցա՞ր հիմայ։

—Շատ աղէկ, Պ. Ֆօրլի, և յետոյ Տանի դառնալով ըսաւ, երթա՛նք, բարեկամս,

Քաջալերիլ և Ֆիլիսա իրենք ալ անոնց ընկերանալ ուզեցին։

—Հարկ չկայ, աղա՛ս, ըսաւ Թօմ Ֆիլիսաը գրկելով, մնաք բարով բարեկամներս, ցտեսութիւն։

Թօմ և Տան չորս որսորդներու հետ ձիերը նստելով փութով հեռացան։

Բոնաբահոն երթալու համար մեր բարեկամները ճամբայ մը միայն ունէին, այն էր գետին եղերքէն վար իջնել, բայց գետը կատորդիլոններով լեցուն էր, և վեց ձիաւորները երբեմն երբեմն անտառին մէջ կը քաշուէին անիծեալ կենդանիներուն կեր չըլլալու համար։

Ութ օրէ ի վեր ճամբայ ելած էին, և արդէն Բոնաբահոն հասնելու ճամբուն երեք չորրորդը կտրած էին։ Երկիրը հետզհետէ կը փոխուէր, ընդարձակ արտեր ու այդիներ կը տարածուէին գետին երկու կողմերը, գաղթականութեանց սահմաններուն մէջ էին, փոքր բլուրի մը վրայէն գետը իր բոլոր երկայնութեամբ մեր բարեկամներուն աչքայ առջև կը պարզուէր։ Թօմ ուշադրութեամբ գետին ընթացքը կը քննէր, երբ յանկարծ գոչեց.

—Տա՛ն, հոն նայէ՛, բան մը կը տեսնե՞ս։

—Ի՞նչ կայ, բան մը չեմ տեսներ։

—Գրաւ կը դնեմ որ, ըսաւ Թօմ, քառորդ մը չանցած նաւու մը պիտի հանդիպինք։

—Կ'ընդունինք, պատասխանեցին որսորդները։

Տանը վայրկեանէն գետին վրայ բաւական մեծ նաւ մը կը տեսնուէր։

—Տեա՞ք, գոչեց Թօմ։

—Կեցցէ՛ Թօմ, գոչեցին որսորդները։

—Կարծեմ թէ անչարժ կեցած է, ըսաւ Տան։

—Այո՛, չուտով անոր մօտենանք, պատասխանեց Թօմ։

Քիչ մը վերջը Թօմ և իր ընկերները նաւու մը առջեւ կը գտնուէին, որուն վրայ պահապան նաւաստիէ մը ուրիշ մէկը չէր տեսնուէր։ Ամերիկացիները ձիերնէն վար իջնելով նաւուն մօտեցան։

—Օհէ՛, բարեկա՛մ, օհէ՛, գոչեց Թօմ երկու ձեռքը բերնին դնելով։

Պահնորդ նաւաստին ետին գարձաւ, և օտարականներ տեսնելով անմիջապէս հրացանը ձեռք առաւ, ու Սպաներէն ըսաւ.

—Ի՞նչ կուզէք։

Բարեբաղդաբար Տան Սպաներէնի տեղեակ ըլլալով անմիջապէս պատասխանեց, նոյն լեզուով։

—Նաւապետին հետ խօսիլ կուզենք։

—Շատ աղէկ, ըսաւ նաւաստին, և հրացանը վեր բարձրացնելով օդին մէջ պարպեց։

—Նշան մը ըլլալու է, մրմնջեց Թօմ։

Ցանկարծ անտառին մէջէն հինգ հոգի դուրս ելան, և հրացաններնին Ամերիկացիներուն ուղղած՝ յիսուն մեդրի չափ յառաջացան։

—Բարեկա՞մ Թէ թշնամի, հարցուց անոնցմէ մէկը։

—Բարեկամ ենք, պատասխանեց Տան։

—Հոս եկէք ուրեմն, գոչեց անդիէն։

Տան հինգ մարդոց մօտեցաւ։

—Բարեւ, պարոններ։

—Բարեւ, բարեկամ։

Յետոյ Տան բացատրեց Թէ ինչո՛ւ համար հոն եկած էին և ըսաւ Թէ նաւապետին հետ խօսիլ կուզէին։

—Ես եմ, ըսաւ անոնցմէ մէկը, այն որ առաջին անգամ Ամերիկացիներուն լսօք ուղղած էր։

—Ի՞նչ կուզէք։

—Ձեր նաւը վարձել, եթէ կուզէք, և եթէ մեր գործին ալ գայ։

Նաւապետը վայրկեան մը վարանեցաւ, բայց յետոյ պատասխանեց.

—Լա՛ւ, բայց ձեռնէ ուրիչը նաւ չի պիտի գայ հիմայ։

—Անկարելի է, ըսաւ Տան, որովհետև այն որ այս նիւթին վրայ ձեզ հետ պիտի խօսի Սպաներէն չի հասկնար, իսպերդմանի պաշտօն պիտի կատարեմ։

Նաւապետը ոտքաւ քահ քահ խնդալ։

—Բարեկա՛մ, պատասխանեց, ես Ցրանսացի եմ, և իմ չորս ընկերներս ալ Հոլանտացի է, միայն՝ Հիւս. Ամերիկացի, երբորդը՝ Իտալացի, չորրորդն՝ Գերմանացի, նաւուն կամրջակին վրայ սպասող նաւաստին ալ Բորթուկալցի է, իսկ նաւուն մէջ տեսած չուներնիդ ալ Տանըմարքացի բերուած է։ Ամենքնիս ալ մեր մայրենի լեզուէն զատ Սպաներէն կը խօսինք։

—Բացի չունէն, այնպէս չէ՞, հարցուց Տան։

Ամենքն ալ ոտան խնդալ։ 6 ամերիկացիները արտասնութիւն ուտացան նաւուն վրայ ելլել։ Թօմ նաւը կը քննէր։

(Շարունակելի)